

natuurpunt

PB-PP
BELGIE(N)-BELGIQUE

P921037

Afgiftekantoor: Mechelen

NATUUR.ZEMST

Driemaandelijks ledentijdschrift - Nummer 31- Zomer 2024

Verantwoordelijke uitgever & retouradres: Mark Vermeulen, Dynastiestraat 60, 1982 Elewijt

Foto: Hans Vigne

NATUURPUNT

Zemst

Natuurpunt is een onafhankelijke vrijwilligersvereniging die zorgt voor de bescherming van kwetsbare en bedreigde natuur in Vlaanderen.

Wil je op de hoogte gehouden worden van de activiteiten en/of het reilen en zeilen van Natuurpunt Zemst, stuur dan een mailtje naar info@natuurpuntzemst.be.

Wil je meer weten over onze natuurgebieden, dan kan je terecht op onze website www.natuurpuntzemst.be. Heb je daar nog niet gevonden wat je zocht, stuur ons dan een mailtje.

Luc
Vishandel - Traiteur

Vishandel Traiteur Luc
Leopoldstraat 6
1980 Zemst
Tel. & Fax 015 614 144

DE NIEUWE MAALDER

Tuin- en diervoederszaak
Tervurensesteenweg 170 - 1981 Batsdale
015/611600 - www.dienieuwemaalder.be

Natuur is er voor iedereen

Kom erbij en blijf lid!

Het lidmaatschap bedraagt € 38 en is geldig voor het hele gezin.

Overschrijven op rekeningnummer

BE17 2300 0442 3321

van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11

2800 Mechelen

met vermelding van:

"Nieuw lid Afdeling Zemst"

COLOFON

Een driemaandelijke uitgave van
Natuurpunt Afdeling Zemst

Verantwoordelijke uitgever

Mark Vermeulen, Dynaastiestraat
60, 1982 Elewijt,
015/61 31 16
mark@natuurpuntzemst.be

Eindredactie

Jeanne Peeters, 015/61 20 86
jeanne@natuurpuntzemst.be

Verschijningsdata

21 maart, 21 juni,
21 september en 21 december

Auteurs

Wim Massant, Theo Hijzen, Mark
Vermeulen

Lay-out

Mark Vermeulen

Voorwoord

Dit jaar moeten we kiezen: van lokaal, over nationaal tot in Europa. Maar we moeten vooral kiezen voor de toekomst. En dat kan niet zonder natuur ook haar plek te geven.

Kiezen voor natuurherstel is de slimste en goedkoopste oplossing om de gigantische uitdagingen op vlak van klimaat, biodiversiteit en gezondheid aan te pakken. En de wetenschap is duidelijk, het is nu of nooit.

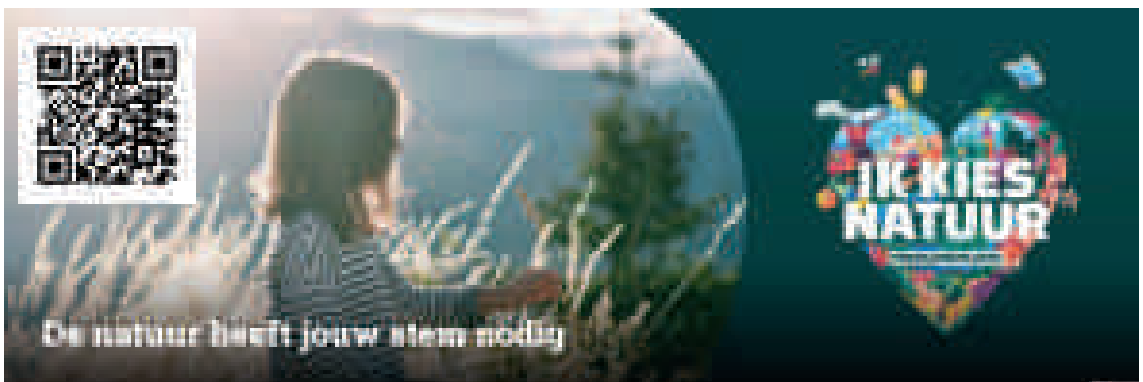
Natuurpunt is politiek neutraal. Net als de natuur hebben we geen politieke kleur. Maar het beleid is natuurlijk wel belangrijk voor de natuur. Wat er op Europees, Vlaams en gemeentelijk niveau beslist wordt, bepaalt in grote mate de toekomst van onze natuur en biodiversiteit.

Volgens de wetenschap vormt dit decennium onze laatste kans om de curve om te buigen op vlak van klimaat, biodiversiteit en gezondheid. Als we weten dat de verkiezingen van 2024 het (natuur)beleid zullen bepalen tot 2030, van gemeentelijk tot Europees niveau, dan is het absoluut cruciaal dat we dit jaar stemmen met natuur in het hart. Scan de QR-code hieronder voor meer info over het Natuurpunt Kieskompas.

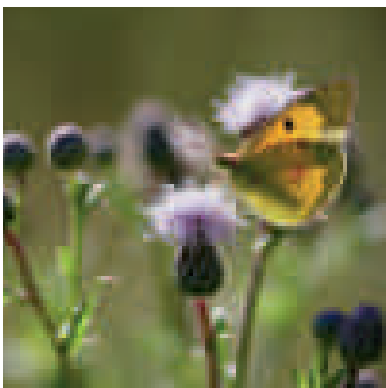
Voor jou hebben we weer heel wat activiteiten op het programma. Die vind je verder in dit nummer.

De zomer is een mooie tijd om te wandelen, trek dus je wandelschoenen aan en ga op pad, kom onze gebieden ontdekken samen met ons of op je eigen tempo. We ontmoeten je graag op één van onze activiteiten of in één van onze natuurgebieden.

Mark

Op de cover

De oranje luzernevlinder is een trekvlinder die ieder voorjaar vanuit Zuid-Europa en Noord-Afrika naar het noorden vliegt. De eerste vlinders arriveren in mei en juni in ons land. De volgende generaties vliegen van begin augustus tot eind oktober, aangevuld met nieuwe immigranten.

Tijdens de trektocht planten de vlinders zich voort; hun nakomelingen verplaatsen zich verder noordwaarts. Hierdoor ontstaan opeenvolgende golven van zwerfvende vlinders. In slechte jaren komen slechts enkele vlinders tot bij ons en stranden de meeste in Midden-Frankrijk; in uitzonderlijk goede jaren vindt er een grote invasie in grote delen van Europa plaats. Uitkijken dus deze zomer.

Hans kon in de Dorent een foeragerend mannetje op foto vastleggen.

Knotwilgen knotten in het Vriezenbroek

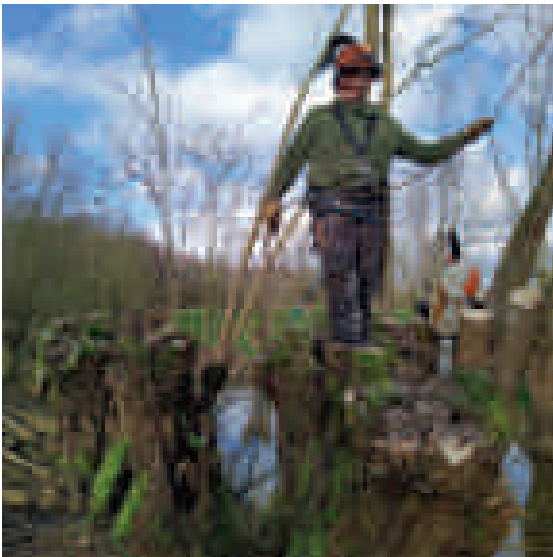
Het knotten van bomen is een zeer oude traditie, die mee vorm heeft gegeven aan het Vlaamse landschap. Maar bomen knotten is niet gemakkelijk en vooral ook heel intensief. Waarom staken mensen daar dan zoveel tijd in? Dat is niet enkel voor het mooie uitzicht. Het hout van knotbomen diende vroeger voor tal van toepassingen.

Vóór de industriële revolutie bood het snoeihout van knotbomen een enorme meerwaarde voor de boeren. Het grootste deel van het hout gebruikten ze om hun huis te verwarmen. Als ze elke winter een aantal bomen knotten, hadden ze een betrouwbare bron van brandhout. De dunne takken van knotwilgen dienden om manden te vlechten, de iets dikkere waren goed voor stelen van borstels of hamers en uit dikke, steviger stukken hout werden zelfs klompen gemaakt.

Vandaag is de belangrijkste functie de biodiversiteit. Door een boom om de zoveel jaar weer volledig kaal te snoeien, ontstaat een verrassend interessante leefomgeving voor veel dier- en plantensoorten. Verschillende vogels, waaronder gekraagde roodstaart, steenuil, holenduif en ringmus maken graag hun nest in een knotboom. Ook planten als vlier, lijsterbes, braam, varens, mossen en zelfs paddenstoelen kun je erin aantreffen. Als je het beheer stopt omdat het economisch niet meer interessant is, verliezen veel soorten hun thuis.

Ook onze knotwilgen in het Vriezenbroek zijn een bron van leven en daarom proberen we ze te koesteren en goed te onderhouden.

We kregen hulp van de terreinploeg om de wilgen te knotten, wij hebben het snoeihout opgeruimd.

De column van Theo

Nummerplaat

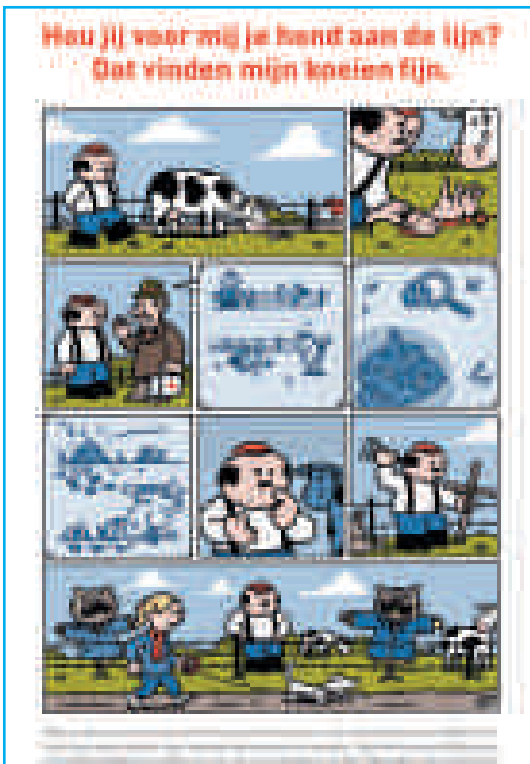

Als kind moesten we soms de auto kuisen. Best fijn in de zomer met veel water en zeep. Tot je aan de voorkant kwam. De voorruit, het chroom en vooral de nummerplaat schoonmaken, daar hadden we de pest aan. Want die hingen vol, maar dan ook vol met insecten in allerlei gradaties van verminking. Maar ze waren vooral ingedroogd en heel moeilijk te verwijderen. En zeker de nummerplaat! Je kon vaak amper zien welke cijfers en letters er op stonden. Het was een tijd dat het de hele zomer gonsde van de insecten. Aan terrasjes hingen flessen vol wespen verzopen in een beetje cola. En wij kwamen thuis na een namiddag spelen met muggen en andere beten, uitslag van de brandnetels en krabben van de bramen.

Onlangs is er een studie gepubliceerd van jaren onderzoek van nummerplaten en het blijkt dat er nu... 80% minder insecten op zitten. 80%! Daar word je toch wel stil van en wat verdrietig. Zeker als je ziet dat ze in Nederland met de nieuwe regering de stikstof maatregelen weer terugdraaien. En dan kijken mensen verbaasd op dat de mezenjongen dood liggen in hun nest.

Een voordeel! Hoera! De ANPR cameras kunnen de nummerplaten perfect lezen. Misschien kunnen ze met al die boetes de natuur een beetje helpen, anders zijn er misschien in de toekomst geen nummerplaten meer.

Theo

Honden aan de lijn Kakje in een zakje. Zakje in een bakje.

De gemeente Zemst lanceert samen met de landbouwwaad een sensibiliseringscampagne rond de neospora-parasiet. Die parasiet zit in hondenuitwerpsel en is één van de belangrijkste oorzaken van abortus bij grazend rundvee. Bordjes met cartoons moeten wandelaars sensibiliseren om hun hond aan de lijn te houden en hondenuitwerpsel op te ruimen.

Vaak hebben hondenuitwerpsel gewoon geen weet dat hun hond besmet kan zijn met de Neospora-parasiet en dat die heel schadelijk kan zijn voor weidedieren.

Aan één van onze weilanden in Wormelaar werd op woensdag 15 mei, een eerste sensibiliseringsbordje geplaatst.

Ook de landschapsgidsen zullen hondeneigenaars erop aanspreken. Naast de infoborden met cartoons komen er ook nog extra vuilnisbakjes voor hondenuitwerpsel.

Zomerse luchtacrobaten

Een beweeglijke kop, twee facetogen, vier langwerpige vleugels die onafhankelijk gestuurd worden door sterke vliegspieren en bijtende monddelen. Weet je al over welke luchtacrobaten we het hebben? Libellen, een groep van prachtige insecten met vaak fraaie kleuren.

Libellen zijn gemaakt voor de jacht in de lucht. Dankzij hun twee paar sterke vleugels kunnen ze achteruitvliegen en ter plaatse blijven hangen. Opvallend is ook het meestal iets anders gekleurde langwerpige rechthoekje vooraan de buitenkant van de vleugels. Dit deeltje is iets zwaarder en zorgt voor stabiliteit bij het vliegen. De kleine soorten vliegen tot 10 km per uur, terwijl de grotere een topsnelheid halen van wel 40 km per uur. Niet verwonderlijk dat het vangen van libellen met een 'vlindernetje' niet altijd succesvol is.

De meeste libellensoorten zijn echte zomerdieren. Je ziet ze vliegen van juni tot augustus. Sommige soorten, zoals het lantaarntje of de vuurjuffer, zijn al actief in mei. Ook in de andere seizoenen leven er libellen, maar dan als larve in het water. Onder water zijn het even grote rovers als in de lucht. Met hun scherpe monddelen vangen ze waterdierpjes.

De libellen kan je opdelen in twee groepen, de juffers en de libellen. De juffers zijn meestal kleiner en hebben een fijner gebouwd lichaam. Wanneer ze stilzitten plooiën ze hun vleugels boven het lichaam samen. Libellen zijn meestal groter dan juffers en houden hun vleugels in rust horizontaal.

Ook onder water kan je jufferlarven van libellenlarven onderscheiden. Jufferlarven hebben achteraan hun lichaam drie lamellen waarmee ze ademen. Libellenlarven nemen zuurstof op uit het water in het laatste deel van hun darm. Wanneer er gevaar opduikt persen ze dit water eruit om zo vooruit gestuwd te worden en hopelijk te ontsnappen.

De libellen zijn geen grote soortengroep. In België vind je een 70-tal soorten en in heel Europa ongeveer 130. Sommige soorten zijn vrij makkelijk te herkennen, zoals de vuurjuffer en de platbuik. Andere, en vooral de kleine blauwe juffers, zijn wat moeilijker.

Azuurjuffer

Soorten die je in de regio Zemst vrij makkelijk kan waarnemen zijn de weidebeekjuffer (aan de Barebeek waar de Kleine Barebeek begint), de houtpanserjuffer, de azuurwaterjuffer, de vuurjuffer, het lantaarntje, de blauwe glanzemaker, de grote keizerlibel, de platbuik, de gewone oeverlibel, de bloedrode en de bruinrode heidelibel.

Een leuk gebied om libellen te gaan spotten is de Kollinten. Maar ook langs de Weerdse visvijver of in het sportdomein van Hofstade kan je enkele soorten zien. Ga je eropuit om libellen te spotten, zorg dan dat je een verrekijker mee hebt die van dichtbij kan scherpstellen. Een fototoestel met een sterke zoom is ook handig. Dan kan je achteraf nog alle details bekijken om zo de soort te achterhalen. Heb je een libel gespot, geef je waarneming dan door via waarnemingen.be. Zo krijgen we een beter zicht op welke soorten in Zemst allemaal voorkomen.

Veel plezier met de zomerse libellenjacht. Wim

Vierlek

Weidebeekjuffer

Activiteitenkalender

Hoewel het niet meer hoeft, werken we graag nog met inschrijvingen.
Voor je inschrijving kan je terecht op www.natuurpuntzemst.be

Cursus Spoorzoeken

Lesavonden maandag van 19.30 tot 22.30 u.

Zaal Ons Huis, Kostersvoetweg 2, Weerde

Excursies zaterdag van 9 tot 12 u.

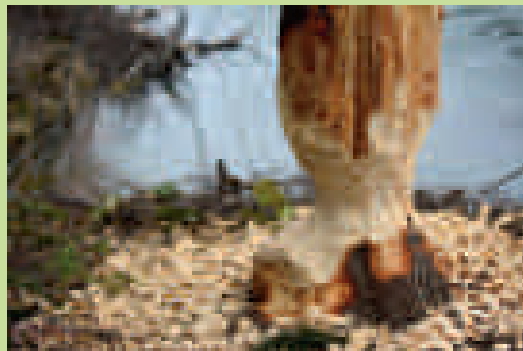
Maandag 30 september - Lesavond

Maandag 7 oktober - Lesavond

Maandag 14 oktober - Lesavond

Zaterdag 26 oktober - Excursie

Wie was er als kind niet gefascineerd door oude indianenverhalen? Wie zit iedere avond aan de buis gekluisterd om te zien hoe één of ander CSI-team aan de hand van de kleinste aanwijzingen het verleden kan reconstrueren? Sporenonderzoek spreekt tot de verbeelding en kan tijdens een wandeling een heel nieuw licht werpen op de natuur en haar bewoners.

Om mensen een beetje wegwijs te maken in deze verloren kunst bieden we een cursus spoorzoeken voor beginners aan. Na de theorie trekken we eropuit om de natuur eens door een andere bril te bekijken. Curieuzeneuzen, verzamel u!

Voor deelname aan de cursus vragen we een bijdrage van €36 voor leden en €42 voor niet-leden.

Lesgever: Joeri Cortens

Natuurgebieden aankopen en beheren kost geld

Steun ons met een gift op rekening BE56 2930 2120 7588
van Natuurpunt VZW met de vermelding

Project 9442 Prinsenveld / 9463 Wormelaar / 9970 Kleine Barebeek
9229 Poelenbroek / 9981 Vriezenbroek / 9215 Pimpernelgraslanden

Zaterdag 8 juni – 14 u.

Exotewandeling in de Dorent

ANB Parking, Dorentstraat 5, Epegem

Verken de wereld van exoten tijdens onze wandeling in het natuurgebied Dorent-Nelebroek, waar de mens door de eeuwen heen het landschap heeft beïnvloed. Ontdek samen met de gidsen welke invasieve soorten er te vinden zijn en hoe ze onze inheemse soorten beïnvloeden.

Een verrekijker kan handig zijn.

Gidsen: Sara, Ron

Zondag 16 juni – 9 u.

Werkgroep Natuurstudie

Graslandinventarisatie

Kerkplein Weerde, Dorpsstraat 40, 1982 Weerde

Natuurpunt Zemst heeft verschillende biotopen in beheer. Het grasland is er één van. Zelden ziet het grasland groen in de late lente of de zomer, wegens een gele, witte of lila zee aan bloeiende planten. Een echte natuurpunter wil uiteraard exact weten welke planten naast zijn stapschoenen groeien. De aan- of afwezigheid is bepalend voor waar we al staan in ons beheer. Inventarisatie kan ons onverwachts superblij maken of kan een aanwijzing zijn om het beheer bij te sturen.

We spreken af op het kerkplein van Weerde en rijden dan naar één van onze natuurgebieden.

Een loepje kan handig zijn.

Gids: Wim

Zondag 7 juli – 14 u.

Eetbare planten in en rond Vriezenbroek

Parking Sportcomplex, Zandstraat 3 Hofstade

Wildplukken is zowel hip als controversieel. Mag je zomaar overal gaan plukken? En welke planten zijn eetbaar?

Tijdens deze wandeling gaan we op zoek naar eetbare en/of nuttige planten in en rond het Vriezenbroek. We hebben het over de spanning tussen natuurbeleving en natuurbescherming en geven tips om aan verantwoord wildplukken te doen. Wie weet kijk je na afloop wel met andere ogen naar dat “onkruid” in je eigen tuin?

Aangepast schoeisel kan nodig zijn.

Gidsen: Sara en Joke

Zaterdag 3 augustus – 21.30 u

Nachtvlinderactiviteit in het

Prinsenveld

Prinsenveld, Molenheide naast nr 55, Hofstade

Met licht, witte lakens en lekkere hapjes lokken we alle nachtvlinders uit de buurt tot bij ons, zodat we ze goed kunnen bekijken en determineren. Daarna mogen deze pareltjes opnieuw wegfladderen. Ze vertellen ons heel veel over onze gebieden en zijn vaak wonderlijk mooi.

Dit jaar staan de lampen en de lakens opgesteld in het Prinsenveld te Hofstade. Erwin en Francis vertellen ons honderduit over de vangsten.

Deze activiteit is ook leuk voor kinderen. Het einduur kies je zelf. Er is weinig parkeermogelijkheid. Kom best met de fiets.

Indien je zeer aantrekkelijk bent voor andere kleine beestjes, zorg dan dat je armen en benen volledig bedekt zijn en/of smeer je eventueel in.

Gidsen: Erwin en Francis

Zondag 4 augustus – 9:30 - 13 u.

Landschapsfietstocht Zennevallei

Kerkplein Weerde, Dorpsstraat 40, Weerde

Langs de dorpen, van het Dorent natuurgebied in Epegem tot het Zennegat, meandert de Zenne prachtig door het landschap. De ligging aan het water speelde een grote rol bij het ontstaan en groeien van die Zennedorpen en aangrenzende landschappen.

Tijdens de tocht krijgen we zicht op weiden, hooilanden, akkers, beemden en bomenrijen ... , landschapselementen die bijdragen tot de instandhouding van de aanwezige fauna, flora en ... biodiversiteit.

Parallel verrijken we onze kennis over het rijke natuurlijk en historisch erfgoed in de Zennevallei.

Een zalige zomerfietstocht (ongeveer 30 km) en een interessante voormiddag is verzekerd.

Breng gerust je verrekijker mee.

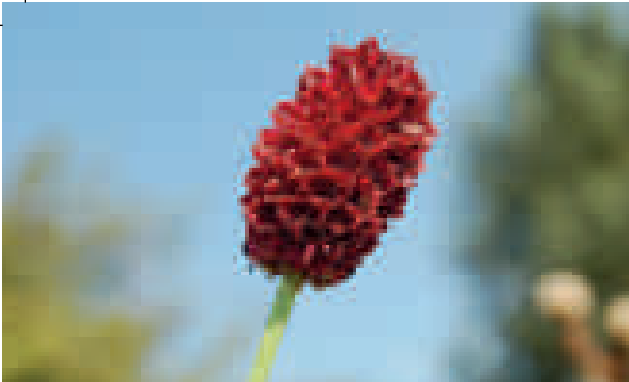
Gidsen: Eugene, Kris & Théo

Zondag 11 augustus – 14 u.

Pimpernelwandeling in de Dorent

ANB parking, Dorentstraat, Epegem

De grote pimpernel, het plantje met de bloedrode eivormige bloemen, we zijn er fier op,

want het is zeldzaam. Het komt in Vlaanderen enkel voor in onze regio en hoog in de Kempen. Daarom koesteren we het en zorgen we ervoor dat de omstandigheden zo gunstig mogelijk zijn.

Iedereen kent het verhaal van 'de bloemen en de bijtjes'. In Zemst gaat het verhaal over 'een bloem en een vlindertje' en nee, we gaan het niet digitaal verklappen!. Kom gewoon ter plekke de pimpernel bewonderen en laat je mee op sleeptouw nemen door het verhaal van onze gidsen.

Gidsen: Sara & Hans

Zondag 8 september - 14 u. Fietstocht - Zag Rubens het zo?

Station Epegem (kant Elewijt)

We fietsen doorheen het prachtig landschap van de Zennevallei en stoppen op plaatsen die we herkennen van de landschapsschilderijen die Rubens schilderde tijdens zijn laatste levensjaren toen hij in de zomer op zijn buitenverblijf 'Het Steen' in Elewijt verbleef.

Uit recent onderzoek weten we dat Rubens het landschap van de Zennevallei nauwkeurig in beeld bracht op zijn schilderijen, wat ons toelaat om door de ogen van Rubens naar het landschap te kijken.

We bekijken het landschap van de Zennevallei ook met de blik van de natuurgids met aandacht voor ecologie, biodiversiteit en waterbeheer.

We maken een langere stop aan 'Het Steen' en de kasteeltuin.

Gidsen: Eugeen & Kris

JNM NWB steekt een handje toe

Op een prachtige lentedag in de paasvakantie trokken wij, Jeugdbond voor Natuur en Milieu, met onze piepers (leeftijdsgroep voor 7 tot 12 jarigen) naar het Vriezenbroek. We hadden daar afgesproken om een handje te helpen bij het knotten van een paar wilgjes. Na een spelletje tikkertje en wat uitleg over het gebiedje waarin we ons bevonden, konden we aan de slag.

Enkele piepers grepen meteen enthousiast de zaagjes beet en voor we het wisten was de eerste boom al geknot. De andere hielpen om al die afgezaagde takken op een mooie hoop te leggen zodat de takken later naar Planckendael verhuisd konden worden als voedsel voor de dieren. Toen we al een stevige hoop takkenvoedsel verzameld hadden, was het hoog tijd om zelf onze magen te vullen met meer dan verdiende koekjes.

Kortom, het was een geslaagde dag met een stevige portie beheerwerken, het weer dat eens meezat en lekkere koekjes tussendoor.

Interesse in de JNM? Neem gerust een kijkje op onze website jnm.be/nwb.

Bosuilen ringen met GBS De Regenboog

Het vijfde leerjaar is donderdag 25 april gaan uilenringen. We zijn dan met Natuurpunt naar een privé-terrein gefietst. Eenmaal aangekomen kregen we een korte uitleg over wat we hoopten te zien. Daarna wandelden we naar de eerste nestkast. Met een speciaal, heel lang net klopten ze eerst op de nestkast hoog in de boom. Er kwam niets uit. Sommige kinderen verloren al wat hoop maar alles kon nog. Met een lange ladder klommen de mensen van Natuurpunt naar het nestkastje. Maar ook nu zat er jammer genoeg niets in.

We wandelden dan maar naar het tweede nestkastje, klopten weer op het nestkastje en... er vloog er een mama uil in het net. Iedereen was super happy. Daarna klom er weer een man met de ladder naar boven en haalde er twee babyuiltjes uit. Ze waren zo schattig en iedereen was super blij. De mannen van Natuurpunt brachten de jongen voorzichtig naar beneden en kwamen onze kant uit. We moesten in een halve cirkel gaan staan. Ze kwamen bij iedereen langs om de uils-

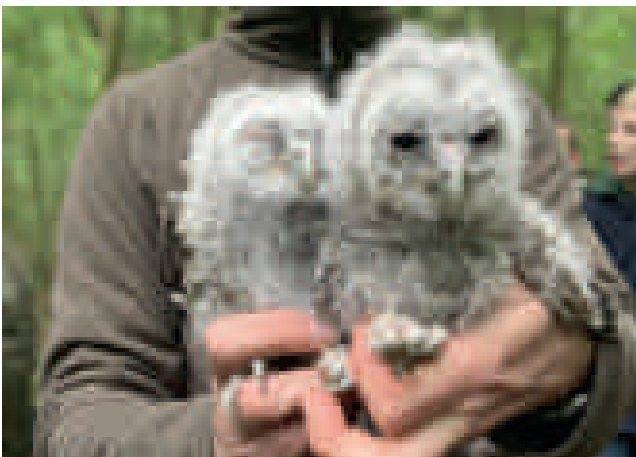
kuikens goed te tonen. De man die langskwam met de uiltjes vertelde ondertussen over hoe je kan weten hoe oud ze zijn. Je moet namelijk de vleugels meten!

Na een tien minuten lange wandeling door een zeer modderig gebied kwamen we bij de derde en laatste nestkast aan. Daar klopten ze weer met hun speciaal net op het nestkastje, maar er kwam niets uit. Toch hadden we geluk. Toen ze met de ladder naar boven klommen haalden ze er toch een mama uil en drie baby's uit. De jongen waren nog maar een paar weken oud dus zaten ze onder de pluïesjes die zullen afvallen als ze groter worden. Ze konden die uiltjes nog niet ringen want ze waren te jong.

Moe, maar voldaan fietsten we naar school en vertelden alles aan onze ouders.

Wat een fantastische ervaring!

Lena Manso en Maxine Verdonck van GBS De Regenboog

Pulli 1: Vleugellengte: 168 mm - gewicht: 327 gr
Pulli 1: Vleugellengte: 153 mm - gewicht: 385 gr

Deze 3 waren nog te klein om geringd te worden.
Een weekje later waren, ze dan wel groot genoeg

Al 25 jaar geeft onze voorzitter een les over uilen en braakballen in het vijfde leerjaar van de Gemeentelijke Basisschool De Regenboog in Elewijt. De leerlingen leren er heel wat over de belangrijkste uilensoorten die hier in Vlaanderen voorkomen.

Na de les pluizen de leerlingen, als jonge natuurvorsers, braakballen van kerkuilen uit, op zoek naar botjes en schedeltjes. Zo leren ze ook het verschil kennen tussen spitsmuizen en echte muizen.

Aansluitend fietsen ze op een avond (meestal rond eind april) naar de bossen van meneer Van dermeersche. Met ringers Steven en Wim controleren ze de nestkasten in het bos en ringen er de aanwezige jongen.

Uw ideale partner bij
het verkopen van uw
vastgoed

JSD IMMO
Leinlaarvestenweg 257
1401 Hulstade (Zemst)

015 42 71 00
info@jstimmob.be
www.jstimmob.be

BVBA
RuDom

Z
e
s
t

Rudy en Dominique
Van Haesendonck
Vinnestraat 56 - 1062 Eilwijk
0485 51 07 64

JNM

Je beestigste jeugdbeweging

JNM is een jeugdbeweging voor iedereen tussen 7 en 26 jaar die zich goed voelt in de natuur en die zijn schouders niet ophaalt voor het milieu. JNM Noordwest-Brabant, de lokale afdeling, organiseert activiteiten in Zemst, Vilvoorde, Grimbergen en Meise.

En tijdens de zomermaanden? Dan genieten we samen met vrienden van de natuur op één van de veertig kampen in binnen- en buitenland.

Nieuwsgierig? Al onze activiteiten staan open voor nieuwsgierige neuzen die willen komen testen of het echt wel zo leuk is als het lijkt.

Meer info vind je op www.jnm.be/nwb